

Besøg på Aalborg Stadsarkiv - Udstilling om 400 år jødisk liv i Danmark. Se mere på www.mosaiske.dk/udstilling-er-åbnet-i-aalborg

En fantastisk spændende udstilling. Værd at besøge. *Udstillingen skulle slutte den 30. april, men den bliver en uge mere.* Så har man ikke set den endnu, er der stadig tid.

Åbningstider: mandag - onsdag: 10 - 16, torsdag 10 - 17 og fredag 10 - 15.

I forbindelsen med udstillingen ligger der nogle bøger fremme, som kan lånes på biblioteket:

1. Da krigen var forbi af Sofie Lene Bak
2. Jødernes Danmarkshistorie - i provinsen af Vibeke Kaiser-Hansen
3. Det kan ikke ske i Danmark af Herbert Pundik
4. Danmark og de jødiske flygtninge 1933-1940 af Lene Rünitz
5. Den jødiske historie af Morten Thing
6. Jiddishland i København - den jødiske indvandring 1905-14 af Morten Thing
7. Danske jøder - 400 år - set med andres øjne, skrevet af forskellige forskere, politikere, jøder og ikke-jøder, redigeret af Henri Goldstein
8. Til et folk de alle høre ..... Den jødiske minoritet i Danmark, redigeret af Henri Goldstein

Ikke til hjemlån:

1. De jødiske kirkegårde i danske provinsbyer 1957 - Aalborg
2. Jødiske dødsfald i Danmark 1693-1976

Jødisk liv i Aalborg

Af Bente Jensen, Aalborg Stadsarkiv

Tekst til udstillingen "Jødisk liv i Danmark i 400 år"

Jødernes historie i Aalborg er koncentreret fra 1800-tallets start til slut. Da var der en aktiv jødisk menighed, som fik etableret en begravningsplads i 1809 og bygget en synagoge, der blev indviet i 1854. Fra en vækst i gruppens størrelse i begyndelsen af perioden, stagne-rede antallet midt i 1800-tallet, og synagogen blev opgivet i 1890. Jøderne var vigtige for tilførsel af ny viden og nye produkter.

I begyndelsen af 1800-tallet var der en lille jødisk menighed i Aalborg. En af dem, Aron Jacob fra Friedrichstadt i Slesvig flyttede fra Viborg i 1807 til Aalborg og blev menighedsforstander. Den første indvandring til byen kommer netop fra Viborg, som var et centralt stop for mange af de jøder, der bosatte sig i starten. Andre kom fra Fredericia, København og fra tysktalende lande, Polen og Preussen. Frem til 1816 steg antallet af jøder i Aalborg til 91, det blev den største stigning relativt set. Antallet toppede i 1845 til 126 og faldt herefter til 64 i 1880.

I 1810 erhvervede købmand Aron Jacob jord, så menigheden fik en begravelsesplads i Aalborg. Den ligger stadig på hjørnet af Sankt Jørgens Gade og Hasserisgade. Pladsen blev brugt indtil 1968.

Jøderne i Aalborg udførte erhverv inden for handel og salg i højere grad end resten af byens befolkning. Blandt andet butikshandel med importerede varer: mode, tekstil og pynt, møblement og gadgets, som betød, at moderne udenlandske strømninger kom til byen. Vigtig udvikling i industrier som spritfremstilling og tobak kan også tilskrives jødiske købmænd, ligesom byens avis det meste af 1800-tallet blev redigeret af personer fra den jødiske menighed. Køb- og handelsmændene havde også interesse i at udvikle infrastrukturen i området og pressede på for at opnå en bedre forbindelse over Limfjorden. Det var med til at føre til Pontonbroen mellem Nørresundby og Aalborg, der åbnede i 1865.

Alt var ikke idyl. Fra 1835 og tyve år frem var der en fejde mellem købmandslauget i Aalborg og jødiske købmænd, fordi lauget ikke ønskede at optage dem. Først i 1854 blev jøderne optaget.

I 1853 opførtes en synagoge, som blev bygget efter tegninger af professor G. Bindesbøll (1800-56). Synagogen blev indviet i 1854. Amtmanden, byens gejstlighed og kommunalbestyrelsen deltog i festlighederne sammen med menigheden.

Synagogen havde ikke en uddannet rabbiner tilknyttet, men Solomon Mielziner kom til byen i 1851 fra Polen og varetog både funktionen som schächter, forsanger og stod for konfirmationsundervisningen. Han fik titlen af præst i 1860 og kom til at virke i menigheden i 35 år.

Synagogen var i funktion indtil 1890. I 1880'erne var det ikke længere muligt at samle 10 mænd til gudstjeneste. Bygningen blev i 1924 doneret til Aalborg Kommune, som indrettede det første stadsarkiv i bygningen. Det fungerede i 20 år. Om natten den 19. marts 1945 blev der sat ild til bygningen af medlemmer fra Schalburgkorpset, og den brændte ned til grunden.

Reol fra udstillingen med forskellige effekter, eksempelvis **koppen** øverst til højre, som er fra **Bing og Grøndahl**. Hvis man sætter koppen ind i et lille rum i reolen (er ikke med på billedet) får man historien om Bing og Grøndahl, og hvilken tilknytning, den har til danske jøder.

Ølflasken henviser til **Tuborg**, hvor man også får en historie. Stolen "**Ægget**", som er designet af **Arne Jacobsen**, får man også historien om.

Og sådan kan man få en historie om alle effekterne i reolen. Man kan også flere steder trykke på knapper og få specifikke historier, som henviser til billederne på plancherne omkring knapperne.